

Viktor Orban AB'nin Ukrayna Politikasına Rest Çekti

AB-Rusya ilişkileri 2014 yılında Rusya'nın Kırım'ı ilhak etmesinin ardından kötüleşmeye başlamıştı. 2022 Ukrayna Savaşı'nın ardından AB, Rusya'ya karşı net bir şekilde cephe aldı. AB, bir taraftan Rusya'ya doğal gazı alımının durdurulması gibi yaptırımlarda bulunurken diğer taraftan Ukrayna'ya ekonomik ve askerî yardımlarda bulundu.

2022'den itibaren AB ülkeleri silahlanmayı arttırırken İsveç ve Finlandiya gibi AB ülkeleri de Rusya'nın tehdit algısını arttıracak bir şekilde NATO'ya dahil oldu. Diğer taraftan Ukrayna Savaşı'nın ardından, yine Rusya'nın tehdit algısını arttıracak şekilde, Ukrayna, Gürcistan ve Moldova'nın AB üyeliği için adımlar atılmaya başlandı. Genel hatlarıyla bakıldığında güvenliğini NATO şemsiyesiyle sağlayan AB, Ukrayna Savaşı konusunda da NATO'nun politikalarıyla paralel bir tutum sergilemektedir. Ukrayna Savaşı konusunda Rusya ile uzlaşmamak, AB'ye hâkim olan görüş olarak öne çıkmaktadır. Ancak AB dönem başkanlığı sırası gelen Macaristan Lideri Viktor Orban göreve başladıktan beş gün sonra Rusya'yı ziyaret ederek adeta AB'nin hâkim dış politikasına rest çekti. Ukrayna, Rusya, Çin ve Türkiye'yi ziyaretinin ardından Orban, ABD'de Trump'ın seçilmesi durumunda Ukrayna'ya yardım konusunda AB ve ABD arasındaki mali denklemin değişebileceğini, dolayısıyla AB'nin ciddi bir yükün

altında kalabileceğini dile getirdiği bir mektubu, AB ülkelerine ilettili. Mektubun ayrıntılarına bakıldığında, Orban'ın Rusya ile doğrudan diplomatik ilişkileri başlatıp Çin ile üst düzey görüşmeler yaparak yeni bir barış modeli inşa edilmesi gerekliliğine vurgu yaptığı görülmekte. Savaşın ileride büyüyerek geri dönülmez bir hal alacağına değinen Orban, mevcut durumun değışmesi için AB, ABD ve Çin gibi küresel aktörlerin devreye girmesi gerektiği düşüncesinde. Ayrıca Ukrayna ve Rusya arasında ara buluculuk yapabilecek bir aktör olarak Türkiye'nin de hayati bir rol oynadığını belirtiyor. Bunun yanı sıra Orban, AB'nin Ukrayna politikasını ABD'ninkinin kopyası olduğu gerekçesiyle eleştiriyor. Mevcut politikanın gözden geçirilmesi gerektiğini belirten Orban, en azından geçici bir ateşkes sağlanması için barış müzakerelerinin sürdürülmesi gerektiğini ifade ediyor.¹

Viktor Orban'ın düzenlediği Moskova ziyareti AB'nin dış politikasının ihlali olarak görülerek kınandı. Yakın dönemde Rusya'nın Kiev'de çocuk hastanesini bombalaması hatırlatılarak Putin gibi bir liderle Orban'ın görüşme ve diyalog geliştirmeye çalışmasının barış misyonundan uzak kaldığı dile getirildi. Viktor Orban'ın tutumu karşısında AB Komisyonu Başkanı Ursula von der Leyen "*Orban, Moskova'ya ziyaret ediyor. Putin, yatıştırılarak durdurulamaz. Ukrayna'da kapsamlı, adil ve kalıcı bir barışın yolunu ancak birlik ve kararlılık açacaktır.*" açıklamasında bulundu. AB Konseyi Başkanı Charles Michel ise "*AB dönem başkanlığının AB adına Rusya ile temas kurma yetkisi yoktur.*" şeklindeki ifadesiyle Orban'ın yetkisini aşmasına dikkat çekti. AB Dış İlişkiler ve Güvenlik Politikası Yüksek Temsilcisi Josep Borrell ise "*Macaristan Başbakanı hiçbir şekilde AB'yi temsil etmiyor.*" diyerek Orban'ın bulunduğu pozisyonla uyumsuzluğuna değindi.² Nihayetinde, Avrupa Komisyonu, Orban'ın Moskova ve Pekine yaptığı ziyareti AB'nin siyasi bütünlüğüne hakaret olarak değerlendirerek Macaristan'ın dönem başkanlığını boykot etme kararı aldı.³

---

¹ Gerardo Fortuna, (16.07.2024) "Orban'dan AB liderlerine uyarı mektubu: AB için yeni bir Ukrayna stratejisi gerekiyor", **Euronews**, <https://tr.euronews.com/my-europe/2024/07/16/orbandan-ab-liderlerine-uyari-mektubu-ab-icin-yeni-bir-ukrayna-stratejisi-gerekiyor>, (21.07.2024).

² Selen Valente Rasquinho, (17.07.2024), "Avrupa Parlamentosu, Macar lider Orban'ın tartışmalı Moskova'ya ziyaretini kınadı", **AA**, <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/avrupa-parlamentosu-macar-lider-orbanin-tartismali-moskovaya-ziyaretini-kinadi/3277863>, (21.07.2024).

³ Jorge Liboreiro, (15/07/2024), "AB, Orban'ın tartışmalı Moskova ve Pekin ziyaretleri nedeniyle Macaristan dönem başkanlığını boykot ediyor", **Euronews**, <https://tr.euronews.com/my-europe/2024/07/15/ab-orbanin-tartismali-moskova-ve-pekin-ziyaretleri-nedeniyle-macaristan-donem-baskanligini>, (21.07.2024).

Geçtiğimiz hafta NATO zirvesinde alınan kararlar, savaşın uzayacağı ve çatışma hattının genişleyeceğine yönelik hazırlığın yapıldığını gösteriyor. ABD’de bu gidişatın aksi yönünde tutumlarıyla ön plana çıkan Trump’a düzenlenen suikastın, Trump seçmenini sandığa gitmeye daha istekli kılacağı öngörülüyor.⁴ Yapılan anketler de Trump’ın kazanma olasılığının yüksek olduğunu gösteriyor.⁵ Trump’ın Ukrayna Savaşı için uygulamayı tasarladığı politikalar dikkate alındığında Orban’ın kaygıları tutarlı görünüyor. Zira Trump, Ukrayna’nın doğusunun Rusya’ya verilmesini, batısının da Rusya’nın dış politikasına aykırı hiçbir uluslararası örgüte dahil olmadığı bir tampon bölgeye dönüştürülmesini öneren bir çözüm planından yana. Ayrıca Trump, Ukrayna için tek kuruş dahi harcamayacağını belirtiyor. Dolayısıyla Trump iktidara geldiğinde NATO’nun aldığı kararları dikkate almama olasılığı bulunduğundan Ukrayna’ya yapılması planlanan yardımın maliyeti AB ülkelerine kalabilir. ABD desteği olmadan AB’nin Rusya tehdidiyle mücadele etme olasılığı düşük olduğu için Orban, en azından bir süreliğine ateşkes sağlama ve Rusya ile diyalogu koparmama yolunu tercih ediyor.

2024’ün başında Rusya’da ulusal bütçenin üçte birinin savunma harcamalarına ayrılması, operasyonun Ukrayna ile sınırlı kalmayacağı izlenimi yaratmıştı. Bu nedenle yılın başından itibaren Rusya ve NATO arasında olası savaş senaryoları gündeme gelmeye başlamıştı.⁶ Böylece Avrupa’da egemen olan siyasi atmosfer, Rusya’nın bir haydut devlet olduğu ve uzlaşma adımlarının onu batıya doğru yayılmak için daha da cesaretlendireceği yönünde şekillendi. Bu nedenle, Avrupa’da hâkim siyasi görüş, Ukrayna’ya yardımın sürdürülerek Rusya’nın yayılma hırslarının zedelenmesinden yana. ABD’deki hâkim küresel strateji ise Rusya’yı Ukrayna’da oyalayarak Çin ile birlik olup ABD’nin küresel hegemonyasını sarsacak derecede

---

⁴ Yazar Belirtilmemiş), (14.07.2024), “Trump’a suikast girişimi ABD seçimlerini nasıl etkiler?”, **Dünya**, <https://www.dunya.com/dunya/trumpa-suikast-girisimi-abd-secimlerini-nasil-etkiler-iste-dikkat-cekken-yorum-haberi-736616>, (21.07.2024).

⁵ Hakan Çopur, (29.05.2024), “ABD’de başkanlık seçim tahminlerinde ibre Trump’ı işaret ediyor”, **AA**, <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/abdde-baskanlik-secim-tahminlerinde-ibre-trumpi-isaret-ediyor/3234598>, (21.07.2024).

⁶ (Yazar Belirtilmemiş), (23.01.2024), “DAILY MAIL’S 20-YEAR FORECAST: RUSSIA-NATO WAR SCENARIO”, **UKRAINIAN WORLD CONGRESS**, <https://www.ukrainianworldcongress.org/daily-mails-20-year-forecast-russia-nato-war-scenario/>, (21.07.2024).

güçlü bir bloka dönüşmesini engellemek. Görüleceği üzere mevcut haliyle ABD ve AB'nin dış politikaları son derece uyumlu bir görünüm çizmekte.

Temel olarak Ukrayna Savaşı'nı; serbest piyasacı, liberal demokrasici, ulusüstücü, tek kutuplu bir küreselleşme modelini dayatan Batı dünyası ile bu dayatmaya karşı devletçi, muhafazakâr, ulusalcı, çok kutuplu bir alternatif küreselleşme modeliyle reaksiyon gösteren Avrasyacılar arasındaki rekabetin çıktısı olarak yorumlamak mümkün. Batı'daki hâkim küreselleşme paradigmasına karşı içeriden gelen reaksiyon ise Batı tarafından "aşırı sağ" veya "popülist aşırı sağ" şeklinde tanımlanmaktadır. Avrasyacıların arzuladığı çok kutuplu küreselleşme modeliyle birçok açıdan uyumluluk gösteren bu eğilimin ABD'de öne çıkan temsilcisi Trump iken AB'de öne çıkan temsilcisi de Orban olmuştur. Savaşın uzamasıyla birlikte artan maliyet, göçmen sorunu, enflasyonun düşürülememesi, artan işsizlik Batılı seçmenin siyasi tutumunun aşırı sağ olarak tanımlanan hâkim paradigma karşısı adaylardan yana kaymasını getirmiştir. Gelinek noktada önce Avrupa Parlamentosu seçimlerinde, ardından ulusal seçimlerde Avrupa'da aşırı sağın oyunu arttırması, Orban'ın AB Dönem Başkanlığına gelmesi, Trump'ın Kasım'da gerçekleşecek seçimlerde kazanma olasılığının yükselmesiyle Batı'da atmosfer iyice aşırı sağdan yana kaymıştır. Bu atmosfer Orban'ı Ukrayna Savaşı'na ilişkin Batı'daki hâkim paradigmaya aykırı bir şekilde hareket etme konusunda cesaretlendirmiştir. Bu nedenle ilerleyen süreçte Orban'ın Moskova ve Pekin'le yaptığı görüşmelerden daha öte hamlelerde bulunacağını öngörmek mümkün gözükmektedir...

Kaynakça

(Yazar Belirtilmemiş), (14.07.2024), "Trump'a suikast girişimi ABD seçimlerini nasıl etkiler?", **Dünya**, <https://www.dunya.com/dunya/trumpa-suikast-girisimi-abd-secimlerini-nasil-etkiler-iste-dikkat-ceken-yorum-haberi-736616> (21.07.2024).

(Yazar Belirtilmemiş), (23.01.2024), "DAILY MAIL'S 20-YEAR FORECAST: RUSSIA-NATO WAR SCENARIO", **UKRAINIAN WORLD CONGRESS**, <https://www.ukrainianworldcongress.org/daily-mails-20-year-forecast-russia-nato-war-scenario/> (21.07.2024)

Gerardo Fortuna, (16.07.2024) “Orban'dan AB liderlerine uyarı mektubu: AB için yeni bir Ukrayna stratejisi gerekiyor”, **Euronews**, <https://tr.euronews.com/my-europe/2024/07/16/orbandan-ab-liderlerine-uyari-mektubu-ab-icin-yeni-bir-ukrayna-stratejisi-gerekıyor> (21.07.2024).

Hakan opur, (29.05.2024), “ABD'de başkanlık seçim tahminlerinde ibre Trump'ı işaret ediyor”, **AA**, <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/abdde-baskanlik-secim-tahminlerinde-ibre-trumpi-isaret-ediyor/3234598>, (21.07.2024).

Jean-Baptiste Chastand, (24.12.2022), “ Hungary: Viktor Orban doubles-down on anti-European rhetoric” , **Le Monde**, https://www.lemonde.fr/en/international/article/2022/12/24/hungary-viktor-orban-continues-his-anti-european-rhetoric_6008919_4.html (21.07.2024).

Jorge Liboreiro, (15/07/2024), “AB, Orban'ın tartışmalı Moskova ve Pekin ziyaretleri nedeniyle Macaristan dönem başkanlığını boykot ediyor”, **Euronews**, <https://tr.euronews.com/my-europe/2024/07/15/ab-orbanin-tartismali-moskova-ve-pekin-ziyaretleri-nedeniyle-macaristan-donem-baskanligini> (21.07.2024).

Selen Valente Rasquinho, (17.07.2024), “Avrupa Parlamentosu, Macar lider Orban'ın tartışmalı Moskova'ya ziyaretini kınadı”, **AA**, <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/avrupa-parlamentosu-macar-lider-orbanin-tartismali-moskovaya-ziyaretini-kinadi/3277863> (21.07.2024).

** Bu yazı ilk kez [21yyte](#)'de yayımlanmıştır.